M e m o

Exloo, 20 september 2022

Bestemd voor*:* Gemeenteraad

Afkomstig van: College van Burgemeester en Wethouders

Onderwerp: Voortgang implementatie Bibob-beleid en ondermijningsaanpak

Geachte raad,

Aanleiding
In de raadsvergadering van 23 juni 2022, bij de beraadslaging over de gemeentelijke Jaarstukken 2021, is door burgemeester Seton de toezegging gedaan *'dat de raad zal worden geïnformeerd over de voortgang van de verdere implementatie van het BIBOB-beleid'*.

Aanleiding voor deze toezegging waren raadsvragen over hetgeen in de jaarstukken was opgenomen: dat voor het jaar 2021 voorgenomen ambities op het vlak van het uitrollen van het vastgestelde Bibob-beleid in de organisatie en het organiseren van een bewustwordingssessie voor medewerkers maar beperkt was gerealiseerd. Dat, naast de corona-lockdown, de achterblijvende formatie bij team Openbare Orde en Veiligheid (hierna: team OOV) aan de realisatie in de weg heeft gestaan. En dat met de voor 2022 voorziene formatie-uitbreiding naar verwachting de ambities alsnog ter hand zouden kunnen worden genomen.

Met dit memo geven wij invulling aan de gedane toezegging. Informeren over de voortgang kent twee dimensies: wat hebben we in de achterliggende periode gedaan en wat staat concreet aan plannen op stapel. Aan beide dimensies zullen wij dan ook aandacht besteden. We kiezen daarbij een wat bredere focus, namelijk activiteiten in het kader van de weerbaarheid tegen ondermijning.
Immers, weerbaarheid tegen ondermijning was het thema van het rekenkameronderzoek dat voor uw raad in april 2021 aanleiding vormde daaraan een extra impuls te geven. Doel is de versterking van de weerbaarheid tegen ondermijning en het Bibob-beleid is daarin één van de instrumenten, maar niet het enige.

Wat hebben we gedaan?
Deze terugblik ziet op de periode van april 2021 (het moment van raadsbehandeling van het rekenkameronderzoek) tot de zomervakantie van 2022.

- In november 2021, bij de behandeling van de begroting 2022, heeft uw raad op onze voordracht middelen ter beschikking gesteld voor het uitbreiden van de vaste

formatie van het team OOV met 1 fte. Meteen daarna hebben wij het proces gestart om deze vacatureruimte in te vullen, met onder andere als resultaat dat we per 1 april 2022 een nieuwe maar tegelijkertijd ook ervaren, adviseur Openbare Orde en Veiligheid aan het team OOV hebben kunnen toevoegen. De formatieve slagkracht van het team op het vlak van weerbaarheidsactiviteiten tegen ondermijning is daarmee substantieel toegenomen.

Toegenomen omdat ook in de voorliggende periode er al acties in het kader van de weerbaarheid tegen ondermijning zijn ingezet.

- Zo is op 27 januari 2022 door u de nieuwe *Algemene plaatselijke verordening 2022* vastgesteld. Op initiatief van team OOV is in die nieuwe verordening een exploitatievergunningstelsel voor zogenaamde 'droge horeca' (horeca waar niet-alcoholische worden verkocht of verstrekt) geïntroduceerd om zo een drager te creëren voor een Bibob-toetsing. Op 4 maart 2022 is de nieuwe APV in werking getreden.

- Vervolgens hebben wij als burgemeester en college voorzien in een nieuwe *Beleidslijn toepassing Wet Bibob Borger-Odoorn 2022* ter vervanging van de eerdere beleidslijn uit 2020. Daarmee is sprake van een actuele beleidslijn, waarin tevens het in de APV geïntroduceerde exploitatievergunningstelsel onder de reikwijdte van de Bibob-toepassing is gebracht.
  Met de beleidslijn geven burgemeester en college aan in welke gevallen toepassing gegeven wordt of kan worden aan een Bibob-procedure. De dragers in onze beleidslijn zijn
  - ✓ vergunningen
  - ✓ subsidies
  - ✓ vastgoedtransacties
  - ✓ inkoop/aanbestedingen

- Ten tijde van de oorspronkelijke beleidslijn is voor het uitrollen van het Bibob-beleid door team OOV een start gemaakt bij de gemeentelijke secties die zich bezig houden met *vergunningverlening* en *vastgoedtransacties*. Daarom zijn die secties naar aanleiding van de nieuwe beleidslijn daarop bekend gemaakt.

- Een aantal vergunningverleners van het Klant Contact Centrum heeft afgelopen winter een training Bibob-toepassing gevolgd, wat hen mede in staat stelt als vraagbaak voor hun mede-vergunningverleners te fungeren en naar hen als Bibob-ambassadeur te fungeren.

- Hoewel met een andere aanleiding en zich daarvan niet direct bewust, maar uitstekend passend in het versterken van de weerbaarheid tegen ondermijning: vanuit de afdeling Financiën is begin 2022 door de controller Rechtmatigheid voor de eerste maal ten behoeve van ons college en het managementteam een *Frauderisicoanalyse* opgesteld. De analyse geeft ten aanzien van de verschillende terreinen van gemeentelijk handelen inzicht in de omvang van potentiële

frauderisico's en eventueel daaraan verbonden kwetsbaarheden in bedrijfsprocessen.

- In maart 2022 heeft de gemeente Borger-Odoorn in RIEC[1]-verband actief deelgenomen aan een grote integrale controleactie binnen een aantal prostitutie-inrichtingen in Groningen en Drenthe. Dit naar aanleiding van signalen op de ondermijningsthema's 'Mensenhandel', 'Drugscriminaliteit' en 'Fraude'. Bij de instap zijn deze zaken niet direct geconstateerd, maar als gemeente Borger-Odoorn hebben we bij de controle wel een belangrijke bijvangst op het vlak van brandveiligheid gehad.

- Op 7 juli 2022 heeft team OOV een ondermijningsdag georganiseerd voor de raad, het college en de medewerkers met als doel de bewustwording omtrent het onderwerp ondermijning te vergroten. Via een carrouselmodel (meerdere op- en afstapmomenten tussen 11.00 en 20.00 uur) heeft het RIEC een presentatie gegeven over de verschillende verschijningsvormen van ondermijning en Bureau Drugszaken heeft door middel van een ondermijningscontainer laten zien/ruiken/voelen hoe de georganiseerde criminaliteit drugs produceert. Uit het midden van de raad konden wij op de avond enkele raadsleden begroeten.

[1] Regionaal Informatie- en Expertise Centrum. Het RIEC is de netwerkorganisatie die de aangesloten overheidspartners (gemeenten, provincies, Openbaar Ministerie (OM, politie, Belastingdienst, Douane, FIOD, Arbeidsinspectie, Koninklijke Marechaussee, IND, UWV en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) ondersteunt bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit en het vergroten van de weerbaarheid tegen ondermijning.

- Door de huidige gemeentelijke deelname aan het project Vitale Vakantieparken versterken we óók onze informatiepositie waar het gaat om de weerbaarheid tegen ondermijning. De georganiseerde criminaliteit ziet vakantieparken en recreatief vastgoed namelijk in toenemende mate als zeer aantrekkelijk bij het ten uitvoer brengen van verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit en het kunnen witwassen van uit illegaal en wederrechtelijk handelen verkregen vermogen.

- De secties 'Telefonie/Frontoffice' en 'Burgerzaken' van het Klant Contact Centrum hebben in het voorjaar van 2022 een training gehad over het herkennen van signalen van mensenhandel. De Drentse ketenregisseur mensenhandel heeft deze training verzorgd. Met effect want het team OOV heeft inmiddels al een aantal meldingen vanuit deze secties gekregen van 'niet pluis'-gevoelens.

- Verschillende medewerkers binnen en buiten de organisatie zijn geattendeerd en geënthousiasmeerd om deel te nemen aan verschillende regionaal georganiseerde kennissessies omtrent het onderwerp ondermijning (bijvoorbeeld de kennissessie 'Jonge Aanwas' door het RIEC).

- Inmiddels doen we ook praktijkervaring op bij het toepassing geven aan onze Bibob-beleidslijn.

Wat willen we het komende halfjaar gaan doen?
Acties die, in het kader van ondermijning, voor de komende periode op de planning staan zijn:

- Het deelnemen en het lokaal toepassen van de programma's '*Versterking weerbaarheid tegen zorgfraude'* en *'Versterking weerbaarheid tegen ondermijning agrarisch buitengebied'*. Beide programma's zijn in BOCE verband opgestart en aangevlogen maar verlangen een lokale uitwerking.

- Het inrichten van een informatie- en supportknooppunt ondermijning binnen de gemeentelijke organisatie van Borger-Odoorn. Met dit informatie knooppunt kunnen meldingen integraal worden geanalyseerd en kunnen medewerkers worden bijgestaan met raad/daad en advies (bijvoorbeeld bij Bibob-procedures).

- De toepassing en implementatie van de Bibob-beleidslijn wordt verder uitgerold in de organisatie, nu op de in deze beleidslijn genoemde onderdelen 'subsidies' en 'inkoop/aanbesteding'. Er wordt ingespeeld op de behoefte van de betreffende organisatieonderdelen die moeten werken met deze beleidsregel (denkende aan het faciliteren van trainingen en oefeningen).

- Op 29 september 2022 staat in het kader van de bewustwording voor uw raad een bijpraatsessie over ondermijning gepland. Gelet op de omstandigheid dat de ondermijningsdag van 7 juli jl. maar door enkele raadleden is bezocht hebben wij ter invulling van de bijpraatsessie het RIEC verzocht opnieuw hun raadspresentatie over de verschillende ondermijningsvormen te verzorgen.

- Ter versterking van onze informatiepositie op het vlak van fraude en ondermijning gaan we ons als gemeente aansluiten bij *Meld Misdaad Anoniem*.

- Eerder in dit memo spraken we over de frauderisicoanalyse. Naar aanleiding van deze analyse heeft team OOV onlangs contact gezocht met de controller Rechtmatigheid met het oogmerk te kijken hoe zij elkaar wederzijds kunnen versterken en samenwerken. Daarbij is gesproken over
    - ✓ het mogelijk verbreden en versterken van de frauderisicoanalyse door daar ook vanuit ondermijningsperspectief naar te kijken,
    - ✓ het (verder) benutten van de specifieke vakkennis van de controller bij de beoordeling van bij de Bibob-procedure verstrekte financiële documenten en
    - ✓ de onderzoeksgesprekken met de afdelingen die ten behoeve van een nieuwe editie van de frauderisicoanalyse gevoerd gaan worden gezamenlijk te gaan doen. Met name waar het de al dan niet kwetsbaarheid van bedrijfsprocessen betreft ligt er zowel op het aspect frauderisico als op het aspect ondermijning een gedeeld belang.

  Wij hebben gehoord dat het gesprek van controller en team OOV enthousiast en energiek is verlopen en verwachten daarom dat een mooie samenwerking op de bovengenoemde punten in de komende periode tot stand zal gaan komen.

- Tot slot is het belangrijk dat er constant aandacht blijft voor het onderwerp ondermijning en de bewustwording binnen de organisatie. Er wordt daarom onderzocht of het onderwerp ondermijning een plek kan krijgen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers en/of het onderwerp als ‘themadag’ jaarlijks moet terugkomen. Daarnaast wordt er geprobeerd zoveel mogelijk in te spelen op de behoeften vanuit de afdelingen als het gaat om training en/of advies.

Afsluitend

Wij verwachten u met dit memo toereikend inzicht te hebben geboden in de gemeentelijke activiteiten in het kader van de versterking van de weerbaarheid tegen ondermijning. Activiteiten die aansluiten bij de aanbevelingen die uw Rekenkamer aan u deed en die uw raad heeft overgenomen en kaderstellend aan ons heeft opgedragen: werken aan bewustwording, een Bibob-instrumentarium dat er stáát en een weerbare inrichting van bedrijfsprocessen.